TOPLUM VE SİYASET FELSEFESİ DERNEĞİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihi Temelleri Anabilim Dalı

9. ULUSAL ÇAĞDAŞ SİYASET FELSEFESİ SEMPOZYUMU

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Sempozyum Ana Teması: **Eleştirel Teoriyle Toplum ve Siyaset Felsefesi**

Tarih: **12-13 Ekim 2023**

Yer : **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Hasan Ali Yücel Salonu**

ttsfd.org/sempozyum e-posta: sempozyum@ttsfd.org

TOPLUM VE SİYASET FELSEFESİ DERNEĞİ ve
ANKARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
EĞİTİMİN FELSEFİ, SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ ABD
İş Birliğiyle

Editör
Selma AYDIN BAYRAM

Ekim 2023

İletişim Bilgileri:

Web adresi: http://ttsfd.org/sempozyum
e-posta adresi: sempozyum@ttsfd.org

İhsaniye Mah. 4932 Sok. Emel Apt. 21/A Akdeniz MERSİN

Bildiri özetlerinde yer alan her türlü görüş ve düşünceye dair sorumluluk bildiri yazar(lar)ına aittir.

İÇİNDEKİLER

Künye i

İçindekiler ii

Düzenleme Kurulu iv

Bilim Kurulu v

Sempozyum Programı vi

Bildiri Özetleri

Bir 'Ben ve Öteki' Meselesi Olarak Çokkültürcülük 1
Fahriye Didem ACAR

Yüzyıllık Bir Miras: Eleştirel Teori 2
Muharrem AÇIKGÖZ

Enformatikleşen Dünyada Habermas'ın İletişimsel Eylem Anlayışının Silikleşmesi: Ötekinin Buharlaşması Problemi 3
Muammer AKTAY

Honneth'in Tanınma Teorisi ve Güncel Sosyalizm Anlayışı 4
Çağan BİR

Walter Benjamin'de Bellek ve Siyasetin Ortak Sorusu 6
Serhat Celal BİRDAL

Walter Benjamin'de Bellek ve Siyasetin Ortak Sorusu 6
Serhat Celal BİRDAL

Jürgen Habermas: Tanınma Sorunu ve Söylem Kuramının Ahlaki Bakış Açısı 7
Seyit COŞKUN

Levinas'ta Merhametsiz Adaletin Biçimsizliği 8
Cevriye DEMİR GÜNEŞ

Sosyal Patolojilerin Tanınma Teorisine Dayalı Teşhisi 9
Elif DÜZGÜN

Adorno'nun İkilikleri veya Uzlaşılamamış Siyasi Patikalar 11
Bora ERDAĞI

Adorno ve Heidegger: Otantisite Tartışması 12
Itır GÜNEŞ

Kavram Karmaşası Üzerine Bir Eleştiri: Evrensellik, Kozmopolitanizm, Küreselleşme 13
Elif Dilan KARA

Savaşla Dönüşen Filozoflar 14
Ramazan Atıl KARABEY

Türkiye'de Göçün Teorisini Oluşturmak: Göç ile Felsefeyi İlişkilendirme İhtiyacı Üzerine Bir Tartışma 16
Yücel KARADAŞ

Eleştirel Usun Arılığı ve Yeni İletişimsel Eylemlilik Halleri 17
Besim KARAKADILAR

"Tin"den Özgürlüğe Sanatın Diyalektiği 19
Ekin KAYA

Noam Chomsky Aktivizminde Bertrand Russell Etkisi 20
Yurdagül KILINÇ

İklim Adaleti Çalışmalarına bir Alternatif Olarak Liberal Milliyetçilik 21
Melih Can KIZMAZ

Retorik ve Siyasal İletişim: Atinalı Hatiplerin Söylevlerinde Savaş ve Barış 22
Sultan Deniz KÜÇÜKER

Krize Karşı Kriz: Atinalı Solon ve Keynes'in Denge Politikaları ve Politik Seyri 23
Serdar SAKINMAZ

Dinin Kamusal Alandaki Rolü: Habermas'ın Müzakereci Demokrasi Anlayışı Üzerine Bir Tartışma 21
Ferdi SELİM

Yerleşik Gerçekliği Aşmak: Nietzsche ve Marcuse 22
Soner SOYSAL

Hukuk Devletinde Sivil İtaatsizlik ve Direniş Hakkı 21
Mehmet Cafer ŞAKAR

Eleştirel Teori'de Eleştiri Kavramının Kökenleri ve Varyasyonları 22
Aslı ŞENTÜRK

Kültür Endüstrisi ve Neoliberal Yönetimsellik: Homo Economicus'un İnşası 30
Tayfun YILDIRIM

DÜZENLEME KURULU

Sempozyum Onursal Başkanı

Prof. Dr. Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ - Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekanı

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanları

Eray YAĞANAK - Akdeniz Üniversitesi Felsefe Bölümü
Muharrem AÇIKGÖZ - Gaziantep Üniversitesi Felsefe Bölümü
Raşit ÇELİK - Ankara Üniversitesi, Eğitimin Felsefi Sosyal ve Tarihi Temelleri ABD
Selma AYDIN BAYRAM - ODTÜ Felsefe Bölümü

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Cengiz ASLAN - Ankara Üniversitesi
Aysun AYDIN - Düzce Üniversitesi
Pakize ARIKAN SANDIKCIOĞLU - İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
Özlem DUVA - Dokuz Eylül Üniversitesi
Hasan Haluk ERDEM - Ankara Üniversitesi
Umut HACIFEVZİOĞLU - Nişantaşı Üniversitesi
Fulden İBRAHİMHAKKIOĞLU - ODTÜ
Ahmet KAYSILI - Ankara Üniversitesi
Sibel KİBAR KAVUŞ - Kastamonu Üniversitesi
Mustafa SEVER - Ankara Üniversitesi
Funda NESLİOĞLU SERİN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
İsmail SERİN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Tuğba SEVİNÇ YÜCEL - Kadir Has Üniversitesi

BİLİM KURULU

Ayça YILMAZ DENİZ - Türk-Alman Üniversitesi
Ayşe USLU - Düzce Üniversitesi
Bahar MURATOĞLU PEHLİVAN - Üsküdar Üniversitesi
Barış PARKAN – ODTÜ
Bora ERDAĞI - Kocaeli Üniversitesi
Ceyhun GÜRKAN - Ankara Üniversitesi
Çağlar KARACA - Kastamonu Üniversitesi
Çetin BALANUYE - Akdeniz Üniversitesi
Çetin TÜRKYILMAZ - Hacettepe Üniversitesi
Deniz KUNDAKÇI - Kastamonu Üniversitesi
Elis ŞİMŞON - Koç Üniversitesi
Ertan KARDEŞ - İstanbul Üniversitesi
Esra ÇAĞRI MUTLU - Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Gurur SEV - Kastamonu Üniversitesi
Güçlü ATEŞOĞLU - Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Gül ARIKAN AKDAĞ - İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Gül Esra ATALAY - Üsküdar Üniversitesi
Habib TÜRKER - Gaziantep Üniversitesi
Harun ÇAKAN - Gaziantep Üniversitesi
İbrahim Okan AKKIN - Utrecht University
Kurtul GÜLENÇ - Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Mehmet Sabri GENÇ - Gaziantep Üniversitesi
Ömer Fatih TEKİN - Kastamonu Üniversitesi
Özcan Yılmaz SÜTÇÜ - İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
Rıfat MİSER - Ankara Üniversitesi
Senem KURTAR - Gaziantep Üniversitesi
Sever IŞIK - Gaziantep Üniversitesi
Şahin ÖZÇINAR - Akdeniz Üniversitesi
Toros Güneş ESGÜN - Hacettepe Üniversitesi
Volkan ÇIDAM - Boğaziçi Üniversitesi
Yasin CEYLAN - ODTÜ
Yavuz UNAT - Kastamonu Üniversitesi

9. Ulusal Çağdaş Siyaset Felsefesi Sempozyumu

Eleştirel Teoriyle Toplum ve Siyaset Felsefesi:
Güncel Sorunlar, Tartışmalar, Perspektifler

12-13 Ekim 2023, Ankara

Toplum ve Siyaset Felsefesi Derneği ve
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimin Felsefi Sosyal ve Tarihi Temelleri ABD
İş Birliğiyle

12 EKİM 2023, PERŞEMBE
Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Hasan Ali Yücel Salonu

10:00-10:30	**Açılış Konuşmaları** **Dr. Selma AYDIN BAYRAM** – Toplum ve Siyaset Felsefesi Derneği Başkan Yrd. **Doç. Dr. Raşit ÇELİK** – Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimin Felsefi Sosyal ve Tarihi Temelleri ABD Başkanı **Prof. Dr. Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ** – Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekanı **Müzik Dinletisi:** Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuarı Sanatçıları (Soprano: **Şükran ALÇIN** Piyano: **Berrak Elif TOSUN**)
10:30–10:40	**ARA**
10:40-12:20	*Oturum Başkanı:* **Raşit ÇELİK** – Ankara Üniversitesi **Jürgen Habermas: Tanınma Sorunu ve Söylem Kuramının Ahlaki Bakış Açısı** **Seyit COŞKUN** – Ankara Üniversitesi **Enformatikleşen Dünyada Habermas'ın İletişimsel Eylem Anlayışının Silikleşmesi: Ötekinin Buharlaşması Problemi** **Muammer AKTAY** – Sivas Cumhuriyet Üniversitesi **Dinin Kamusal Alandaki Rolü: Habermas'ın Müzakereci Demokrasi Anlayışı Üzerine Bir Tartışma** **Ferdi SELİM** – Sivas Cumhuriyet Üniversitesi **Sosyal Patolojilerin Tanınma Teorisine Dayalı Teşhisi** **Elif DÜZGÜN** – Erzurum Teknik Üniversitesi
12:20-13:30	**ÖĞLE ARASI**
13.30-14.45	*Oturum Başkanı:* **Haluk ERDEM** – Ankara Üniversitesi **İklim Adaleti Çalışmalarına bir Alternatif Olarak Liberal Milliyetçilik** **Melih Can KIZMAZ** – Kadir Has Üniversitesi

	Küresel İklim Değişikliği mi Yoksa Yoksulluk mu? **Serdal TÜMKAYA** – İbn Haldun Üniversitesi **Hukuk Devletinde Sivil İtaatsizlik ve Direniş Hakkı** **Mehmet Cafer ŞAKAR** – Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
14:45–15:00	**ARA**
15:00-16:15	*Oturum Başkanı:* **Aysun AYDIN** – Düzce Üniversitesi **Retorik ve Siyasal İletişim: Atinalı Hatiplerin Söylevlerinde Savaş ve Barış** **Sultan Deniz KÜÇÜKER** – Ankara Üniversitesi **Krize Karşı Kriz: Atinalı Solon ve Keynes'in Denge Politikaları ve Politik Seyri** **Serdar SAKINMAZ** – Akdeniz Üniversitesi **Honneth'in Tanınma Teorisi ve Güncel Sosyalizm Anlayışı** **Çağan BİR** – Bağımsız Araştırmacı
16:15–16:30	**ARA**
16:30-17:45	*Oturum Başkanı:* **Eray YAĞANAK** – Akdeniz Üniversitesi **Türkiye'de Göçün Teorisini Oluşturmak: Göç ile Felsefeyi İlişkilendirme İhtiyacı Üzerine Bir Tartışma** **Yücel KARADAŞ** – Gaziantep Üniversitesi **Bir 'Ben ve Öteki' Meselesi Olarak Çokkültürcülük** **Fahriye Didem ACAR** – Akdeniz Üniversitesi **Yerleşik Gerçekliği Aşmak: Nietzsche ve Marcuse** **Soner SOYSAL** – Süleyman Demirel Üniversitesi

13 EKİM 2023, CUMA
Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Hasan Ali Yücel Salonu

10:30-12:10	*Oturum Başkanı:* **Muharrem AÇIKGÖZ** – Gaziantep Üniversitesi **Adorno ve Heidegger: Otantisite Tartışması** **Itır GÜNEŞ** – Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi **Adorno'nun İkilikleri veya Uzlaşılamamış Siyasi Patikalar** **Bora ERDAĞI** – Kocaeli Üniversitesi **Walter Benjamin'de Bellek ve Siyasetin Ortak Sorusu** **Serhat Celal BİRDAL** – Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi **MacIntyre'ın Modernite Eleştirisinde Etik ve Siyaset** **Levent GÖRÜŞÜK** – Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

12:10-13:30	**ÖĞLE ARASI**
13:30-14:45	*Oturum Başkanı:* **Ahmet KAYSILI** – Ankara Üniversitesi **Yüzyıllık Bir Miras: Eleştirel Teori** **Muharrem AÇIKGÖZ** – Gaziantep Üniversitesi **Eleştirel Teori'de Eleştiri Kavramının Kökenleri ve Varyasyonları** **Aslı ŞENTÜRK** – Gaziantep Üniversitesi **Levinas'ta Merhametsiz Adaletin Biçimsizliği** **Cevriye DEMİR GÜNEŞ** – Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
14:45–15:00	**ARA**
15:00-16:15	*Oturum Başkanı:* **Selma AYDIN BAYRAM** – ODTÜ **Kavram Karmaşası Üzerine Bir Eleştiri: Evrensellik, Kozmopolitanizm, Küreselleşme** **Elif Dilan KARA** – Maltepe Üniversitesi **Savaşla Dönüşen Filozoflar** **Ramazan Atıl KARABEY** – Millî Savunma Üniversitesi **Kültür Endüstrisi ve Neoliberal Yönetimsellik: Homo Economicus'un İnşası** **Tayfun YILDIRIM** – Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
16:15–16:30	**ARA**
16:30-17:45	*Oturum Başkanı:* **Tuğba SEVİNÇ** – Kadir Has Üniversitesi **Noam Chomsky Aktivizminde Bertrand Russell Etkisi** **Yurdagül KILINÇ** – Selçuk Üniversitesi **Eleştirel Usun Arılığı ve Yeni İletişimsel Eylemlilik Halleri** **Besim KARAKADILAR** – Bağımsız Araştırmacı **"Tin"den Özgürlüğe Sanatın Diyalektiği** **Ekin KAYA** – Bağımsız Araştırmacı
17:45	**Kapanış Konuşması** **Eray YAĞANAK** – Toplum ve Siyaset Felsefesi Derneği Başkanı

BİLDİRİ ÖZETLERİ

RETORİK VE SİYASAL İLETİŞİM: ATİNALI HATİPLERİN SÖYLEVLERİNDE SAVAŞ VE BARIŞ

Sultan Deniz KÜÇÜKER*

Özet: Savaş ve barış temaları, sosyal bilimlerin pek çok alanı içinde incelenmiş olsa da ulusal ve uluslararası çatışmaların artışı, etnisiteye dayandırılan sorunların ve hatta yıkımların ortaya çıkışı sonucunda Uluslararası İlişkilerin alt disiplinleri olarak "Savaş Çalışmaları ve "Barış Çalışmaları" içinde özel olarak irdelenmeye başlamıştır. Uluslararası ilişkiler kuramları çerçevesinde sürdürülen bu çalışmalar; savaş nedenlerini, çeşitlerini, teorilerini, etki alanlarını ya da barışa ulaşma ve bunu koruma yollarını incelerken askeri düşüncenin gelişimi ile de ilgilenmektedir. Bu bağlamda Antik Çağ literatürü irdelenirken öncelikli olarak Herodotos, Thukydides, Ksenophon, Polybios, Caesar, Flavius Vegetius Renatus, Ammianus Marcellinus gibi pek çok tarih yazarının eserleri incelenmiştir. Ne var ki bu tarih yazarlarının yanı sıra Antik Çağ'da pek çok hatip de söylevlerinin ana teması olarak savaş ya da barışı işlemişlerdir. Bu hatipler, aynı zamanda retorik sanatının önde gelen temsilcileri olduklarından verdikleri söylevler, hem retorik sanatının bir tezahürü olmuş hem de vurgulamış oldukları özgürlük, demokrasi, yurttaşlık gibi kavramlarla dönemleri içinde kamuoyu oluşturmada işlevsel rol üstlenmişlerdir.

Etkili söz söyleme sanatı olarak retorik (*rhētorike tekhnē*), İÖ 5. yüzyılda Sicilya'da tiranların kovulmasının ardından yurttaşların mülkiyet hakları uğruna açtığı davalar sürecinde ortaya çıkmıştır. Sofistler aracılığıyla Atina'ya taşınmış ve buradaki demokratik sistemin yükselmesiyle Atina kamusal alanında bir eğitim sistemi olarak yer edinmiştir. Retorik eğitimi, hitabet sanatı ve kamuoyu oluşturma arasındaki bağ, siyasal alanda kendini kuvvetle göstermiştir. Öyle ki devletler arası dengelerin değişmesi, izlenecek politikalar lehine kamuoyu oluşturma gereksinimini artırmıştır. Bu bağlamda topluma yol gösterme, uyarıda bulunma veya onları savaş ya da barışa güdüleme için hazırlanan politik söylevler, kamuoyu oluşturmada önemli pay sahibi olmuştur.

Platōn, pek çok farklı *polis*'ten oluşan Hellen siyasi coğrafyası içindeki tüm halkları soydaş (*syngenēs*) kabul etmiştir ve bunların yabancı (*barbaros*) halklarla çatışması durumunu savaş (*polemos*) olarak tanımlamıştır (*Respublica* 470c). Bu bağlamda günümüze ulaşmış olan, savaş ve barış temasının en kuvvetle işlendiği söylevler, Hellenleri kendi aralarında barışı tesis etmeye, ötekine karşı ise ortaklaşa savunma ve saldırıya güdüleme amacını taşımaktadır. Klasik Çağ'ın önde gelen hatiplerinden özellikle İsokratēs, bu türün önde gelen söylevlerini üretmiştir. Ayrıca hatip Dēmosthenēs de söylevlerinde kuvvetli argümanlarla savaş ve barış temasını işlemiştir. Neticede Antik Çağ'da bu türden söylevler, farklı politikalar lehine kamuoyu oluşturma aracı olarak işlevselleşmiş ve bu yönüyle Dēmosthenēs'in, siyasetin *logos*'a dayandığı görüşünü adeta haklı çıkarmıştır (*De Falsa Legatione* 184.3). Bu çalışmada farklı söylev örnekleri üzerinden retorik sanatı ile kuvvetlenen *logos*'un, devlet politikaları ile olan organik ilişkisi ve bu sayede savaş ve barışın da hüküm vericisi konumuna yükselmesi işlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Hitabet, retorik, siyaset, savaş, barış

* Doç. Dr.; Ankara Üniversitesi, Tarih Bölümü
e-posta: sdkucuker@ankara.edu.tr
ORCID: 0000- 0002-9949-6805

TOPLUM VE SİYASET FELSEFESİ DERNEĞİ

9. ULUSAL ÇAĞDAŞ SİYASET FELSEFESİ SEMPOZYUMU

12-13 Ekim 2023, Ankara

ANKARA ÜNİVERSİTESİ 1946

KATILIM BELGESİ

Sayın **Sultan Deniz KÜÇÜKER**,

Toplum ve Siyaset Felsefesi Derneği, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimin Felsefi Sosyal ve Tarihi Temelleri ABD iş birliğiyle 12-13 Ekim 2023 tarihlerinde düzenlenen 9. Ulusal Çağdaş Siyaset Felsefesi Sempozyumu'nda "**Retorik ve Siyasal İletişim: Atinalı Hatiplerin Söylevlerinde Savaş ve Barış**" başlıklı çalışmasını sözlü bildiri olarak sunmuştur.

Doç. Dr. Eray YAĞANAK
Toplum ve Siyaset Felsefesi Derneği Başkanı
Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı